

Nowa przesłanka wznowienia postępowania administracyjnego

Od 26 stycznia 2021 r. w polskim prawie pojawia się nowa przesłanka instytucji wznowienia postępowania administracyjnego. Do tej pory postępowanie zakończone ostateczną decyzją można było wznowić z przyczyn określonych enumeratywnie w art. 145 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego (dalej: Kpa). Ponadto powodem wznowienia postępowania mogły być: orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego uznające przepis, na podstawie którego wydano decyzję, za niezgodny z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą lub naruszenie zasady równego traktowania, stwierdzone orzeczeniem sądu. Nową przesłanką wznowienia postępowania jest orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE), które ma wpływ na treść wydanej decyzji (zob. dodany art. 145aa Kpa).

Przedmiotowa zmiana jest uzasadniona zobowiązaniami związanymi z członkostwem Polski w Unii Europejskiej. Z art. 260 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej wynika konieczność właściwego wykonywania przez państwa członkowskie orzeczeń TSUE. Co prawda, Trybunał ten nie może uchylić krajowego aktu prawnego, ale państwa członkowskie są zobowiązane do przyznania wyrokom TSUE pełnej skuteczności, co oznacza, że nie mogą stosować krajowych przepisów uznanych za niezgodne z prawem unijnym, a także muszą podjąć środki w celu zagwarantowania stosowania prawa UE. Niewątpliwie orzeczenia TSUE mogą mieć wpływ na stosunki prawne powstałe przed ich wydaniem. Wykonanie wyroku TSUE może więc wymagać zastosowania określonych prawem krajowym środków zaskarżenia dla podważenia rozstrzygnięć indywidualnych w sprawach prowadzonych na podstawie regulacji uznanej przez Trybunał za niezgodną z prawem unijnym.

Zmiana przepisów wynika z przegranej przez Polskę sprawy C-127/17 Komisja Europejska przeciwko Polsce, zakończonej wyrokiem z dnia 21 marca 2019 r. TSUE orzekł, iż nakładając na przedsiębiorstwa transportowe wymóg posiadania specjalnych zezwoleń umożliwiających poruszanie się po niektórych drogach publicznych, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na podstawie przepisów dyrektywy z 1996 r. ustanawiającej dla niektórych pojazdów drogowych poruszających się na terytorium Wspólnoty maksymalne dopuszczalne wymiary w ruchu krajowym i międzynarodowym oraz maksymalne dopuszczalne obciążenia w ruchu międzynarodowym. Trybunał uznał obowiązujący w Polsce system udzielania zezwoleń na przejazd pojazdów o nacisku osi do 11,5 t za sprzeczny z przepisami dyrektywy. W związku z tym koniecznym stało się podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do doprowadzenia zgodności polskiego porządku prawnego z prawem unijnym.

Mając jednak na uwadze szerszy zasięg problemu, polski ustawodawca znowelizował nie tylko te konkretne przepisy materialne, tj. ustawę o drogach publicznych, lecz także ogólne przepisy procesowe zawarte w Kpa. Zmiany objęły również postępowanie sądowo administracyjne – dopisano przesłankę możliwości wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem sądu administracyjnego w przypadku, gdy wydane orzeczenie TSUE ma wpływ na treść tego orzeczenia.

Uchwalona 18 grudnia 2020 r. nowelizacja przepisów ma na celu systemowe uregulowanie kwestii środków prawnych przysługujących stronie na wypadek stwierdzenia przez TSUE niezgodności z prawem wspólnotowym przepisu, na podstawie którego wydano decyzję lub orzeczenie w ramach procedury administracyjnej albo sądowoadministracyjnej.

Co ciekawe – w polskim prawie podatkowym przewidziano już taką okoliczność. Art. 240 § 1 pkt 11 ustawy – Ordynacja podatkowa przewiduje możliwość wznowienia postępowania zakończonego ostateczną decyzją jeżeli orzeczenie TSUE ma wpływ na treść wydanej decyzji. Regulacja ta obowiązuje od 1 września 2005 r., a więc już od ponad 15 lat! Jak widać, tam gdzie chodzi o pieniądze, polski ustawodawca jest bardziej przewidujący, a prawo administracyjne... cóż – jak powiadają – urzędy będą funkcjonować do końca świata i jeden dzień dłużej i nigdzie im niespieszno.

Tekst ustawy z dnia 18 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw ogłoszono 11 stycznia 2021 r. w Dz. U. poz. 54. Nowelizację przepisów omówionych w niniejszym opracowaniu odnajdziemy odpowiednio w art. 2 i 4 tej ustawy.

Autor: Marek Mirosławski